

1 Βάρος της απόδειξης

1.1 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν το βάρος της απόδειξης;

Σύμφωνα με τον αστικό κώδικα, όποιος απαιτεί την εκπλήρωση της ενοχής οφείλει να αποδείξει την ύπαρξή της. Αντιστοίχως, όποιος υποστηρίζει ότι έχει απαλλαγεί από ενοχή οφείλει να αποδείξει την απόσβεση της υποχρέωσής του.

Επομένως, οι διάδικοι πρέπει καταρχήν να αποδείξουν τα προβαλλόμενα πραγματικά περιστατικά. Έτσι, το άρθρο 9 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει ότι «εναπόκειται σε κάθε διάδικο να αποδείξει κατά νόμο τα πραγματικά περιστατικά που είναι αναγκαία για τη θεμελίωση της αξίωσής του».

1.2 Υπάρχουν κανόνες που εξαιρούν ορισμένα πραγματικά περιστατικά από το βάρος της απόδειξης; Σε ποιες περιπτώσεις; Είναι δυνατό στις περιπτώσεις αυτές να προσκομισθούν αποδείξεις περί της μη ισχύος συγκεκριμένου νόμιμου τεκμηρίου;

Σε ορισμένες περιπτώσεις, υπάρχουν τεκμήρια που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προσκόμισης αποδείξεων για γεγονός του οποίου η απόδειξη είναι αδύνατη ή δυσχερής.

Τα νόμιμα τεκμήρια αναστρέφουν κατά κάποιον τρόπο το βάρος της απόδειξης που φέρει το πρόσωπο που πρέπει να αποδείξει την ύπαρξη του προβαλλόμενου γεγονότος. Γενικά, τα τεκμήρια είναι γνωστά ως «μαχητά»: επιτρέπεται η προσκόμιση αντίθετης απόδειξης. Παράδειγμα: παιδί που γεννιέται κατά τη διάρκεια του γάμου θεωρείται τέκνο του συζύγου της μητέρας, ωστόσο μπορεί να υποβληθεί αγωγή προσβολής της πατρότητας. Σπανιότερα, τα τεκμήρια είναι «αμάχητα»: σ' αυτήν την περίπτωση, δεν επιτρέπεται απόδειξη του αντίθετου.

1.3 Σε ποιο βαθμό πρέπει το δικαστήριο να πεισθεί για ένα πραγματικό περιστατικό ώστε να βασίσει την απόφασή του στην ύπαρξη αυτού του πραγματικού περιστατικού;

Το δικαστήριο μπορεί να στηρίξει την απόφασή του μόνον σε πραγματικά περιστατικά που αποδεικνύονται ή δεν αμφισβητούνται.

2 Διεξαγωγή αποδείξεων

2.1 Απαιτείται πάντοτε αίτηση διαδίκου για τη διεξαγωγή των αποδείξεων ή μπορεί ο δικαστής σε ορισμένες περιπτώσεις να πραγματοποιήσει τη διεξαγωγή των αποδείξεων αυτεπαγγέλτως;

Η διεξαγωγή αποδείξεων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστήριο κατόπιν αίτησης διαδίκου, αλλά ο δικαστής μπορεί επίσης να τη διατάξει αυτεπαγγέλτως.

2.2 Ποιες είναι οι ενέργειες μετά την έγκριση της αίτησης διαδίκου σχετικά με τη διεξαγωγή αποδείξεων;

Αν ο δικαστής διατάξει τη διεξαγωγή αποδείξεων κατόπιν αίτησης διαδίκου, η γραμματεία του δικαστηρίου κοινοποιεί στον εντεταλμένο τεχνικό σύμβουλο το περιεχόμενο της εντολής του ο τεχνικός σύμβουλος προσκαλεί τους διαδίκους σε όλες τις πράξεις που διενεργεί. Σε περίπτωση πραγματογνωμοσύνης, αυτή αρχίζει μόλις ο διάδικος καταβάλει, με απόφαση του δικαστή, χρηματικό ποσό (παράβολο) που διασφαλίζει την πληρωμή του πραγματογνώμονα. Η διεξαγωγή των αποδείξεων γίνεται παρουσία των διαδίκων.

2.3 Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί το δικαστήριο να απορρίψει αίτηση διαδίκου για συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων;

Ο δικαστής μπορεί να απορρίψει αίτημα διεξαγωγής αποδείξεων εάν κρίνει ότι αυτή θα έχει ως αποτέλεσμα να θεραπεύσει παράλειψη του διαδίκου ο οποίος φέρει το βάρος της απόδειξης ή ότι αυτή δεν είναι αναγκαία.

2.4 Ποια είναι τα διάφορα αποδεικτικά μέσα;

Το γαλλικό αστικό δίκαιο κάνει διάκριση. Για τα νομικά γεγονότα (π.χ. ατύχημα), η απόδειξη είναι ελεύθερη και, συνεπώς, μπορεί να διεξαχθεί με κάθε μέσο (έγγραφα, μαρτυρίες κ.λπ.). Για τις νομικές πράξεις (συμβάσεις, δωρεά κ.λπ.), καταρχήν απαιτείται γραπτή απόδειξη, ωστόσο ο νόμος προβλέπει εξαιρέσεις (π.χ. για τις πράξεις που αφορούν ποσό κατώτατο από ένα συγκεκριμένο όριο, που καθορίζεται με διάταγμα, ή σε περίπτωση αδυναμίας προσκόμισης εγγράφου). Πρέπει να σημειωθεί ότι μεταξύ των εμπόρων ισχύει η αρχή της ελεύθερης απόδειξης, μεταξύ άλλων και για τις νομικές πράξεις.

2.5 Ποιες είναι οι μέθοδοι συγκέντρωσης αποδεικτικών στοιχείων από την κατάθεση μαρτύρων και σε τι διαφέρουν από τη συγκέντρωση αποδείξεων που προέρχονται από πραγματογνώμονα; Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την υποβολή γραπτών αποδεικτικών στοιχείων και εκθέσεων/γνωμοδοτήσεων πραγματογνώμωνων;

Οι μαρτυρικές καταθέσεις μπορούν να ληφθούν με δύο διαφορετικούς τρόπους: προφορικά, στο πλαίσιο ανακριτικής διαδικασίας, ή γραπτώς, με τη μορφή βεβαιώσεων που πρέπει να συμμορφώνονται με ορισμένο τύπο. Πράγματι, η γραπτή βεβαίωση πρέπει να αναφέρει ιδίως την ταυτότητα του μάρτυρα και, κατά περίπτωση, τη σχέση συγγένειας εξ αίματος ή εξ αγχιστείας, εξάρτησης, συνεργασίας ή κοινότητας συμφερόντων με έναν εκ των διαδίκων. Επιπλέον, πρέπει να αναφέρει ότι συντάσσεται με σκοπό την προσκόμισή της στη δικαιοσύνη και ότι ο συντάκτης της γνωρίζει ότι ψευδής κατάθεση εκ μέρους του επισύρει ποινικές κυρώσεις. Είναι επίσης δυνατή η λήψη μαρτυρίας υπό τη μορφή πράξεων βεβαίωσης πασιδηλου γεγονότος (πρόκειται για έγγραφο εκδίδεται από δικαστήριο ή από δημόσιο λειτουργό το οποίο συγκεντρώνει τις δηλώσεις διαφόρων μαρτύρων για τα προς απόδειξη πραγματικά περιστατικά). Η πραγματογνωμοσύνη διαφέρει από τη μαρτυρία επειδή αποτελεί μέτρο διεξαγωγής αποδείξεων το οποίο συνίσταται στην ανάθεση σε ιδιαίτερως αρμόδιο πρόσωπο το καθήκον να παράσχει γνωμοδότηση αμιγώς τεχνικού χαρακτήρα, αφού καλέσει τους διαδίκους να παράσχουν εξηγήσεις. Ο πραγματογνώμονας γνωμοδοτεί είτε προφορικά είτε γραπτώς. Στη δεύτερη περίπτωση, η γνωμοδότηση έχει τη μορφή έκθεσης η οποία περιλαμβάνει ιδίως τις γραπτές παρατηρήσεις των διαδίκων. Ο δικαστής δεν δεσμεύεται από τη γνωμοδότηση του πραγματογνώμονα.

2.6 Υπάρχουν αποδεικτικά μέσα με μεγαλύτερη αποδεικτική αξία από τα άλλα;

Τα δημόσια έγγραφα που συντάσσονται από δημόσιο λειτουργό (συμβολαιογράφο, δικαστικό επιμελητή) κατά την άσκηση των καθηκόντων του θεωρούνται γνήσια έως ότου προσβληθούν ως πλαστά.

Τα ιδιωτικά έγγραφα (έγγραφα που συντάσσονται χωρίς την παρέμβαση δημόσιου λειτουργού από τα ίδια τα μέρη με μόνη την υπογραφή τους) θεωρούνται γνήσια έως ότου αποδειχθεί το αντίθετο.

Η μαρτυρία, καθώς και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα, επαφίνονται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή.

2.7 Είναι υποχρεωτική η χρήση συγκεκριμένων αποδεικτικών μέσων για την απόδειξη ορισμένων πραγματικών περιστατικών;

Όπως αναφέρεται στο σημείο 2.4, απαιτείται γραπτή απόδειξη για τη θεμελίωση νομικής πράξης της οποίας η αξία υπερβαίνει τα 1.500 EUR. Αντιθέτως, ως προς τα νομικά γεγονότα, η απόδειξη είναι ελεύθερη.

2.8 Οι μάρτυρες υποχρεούνται από το νόμο να καταθέσουν;

Όλοι υποχρεούνται να συνδράμουν τη δικαιοσύνη με σκοπό την αποκάλυψη της αλήθειας.

2.9 Σε ποιες περιπτώσεις οι μάρτυρες μπορούν να αρνηθούν να καταθέσουν;

Πρόσωπο που κατέχει πληροφορίες οι οποίες περιήλθαν σε γνώση του κατά την άσκηση του επαγγέλματός του και καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο πρέπει να αρνηθεί να καταθέσει ως μάρτυρας. Σε αντίθετη περίπτωση, κινδυνεύει να υποστεί ποινικές κυρώσεις. Επιπλέον, ο μάρτυρας μπορεί να αρνηθεί να καταθέσει αν η άρνηση δικαιολογείται λόγω θεμιτού κωλύματος (π.χ. αδυναμία μετακίνησης, ασθένεια, επαγγελματικοί λόγοι). Ο δικαστής εκτιμά αν το κώλυμα είναι θεμιτό.

2.10 Μπορεί ένα πρόσωπο που αρνείται τη μαρτυρία να υποστεί κυρώσεις ή να εξαναγκασθεί να καταθέσει;

Μάρτυρας που δεν εμφανίζεται και μάρτυρας που αρνείται να καταθέσει ή να ορκιστεί χωρίς εύλογη αιτία μπορεί να καταδικαστεί σε αστικό πρόστιμο ύψους έως 3.000 EUR.

Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η ψευδής κατάθεση επισύρει ποινικές κυρώσεις.

2.11 Υπάρχουν πρόσωπα τα οποία δεν επιτρέπεται να εξετάζονται ως μάρτυρες;

Καθένας μπορεί να εξεταστεί ως μάρτυρας, εκτός των προσώπων που επηρεάζονται από ανικανότητα προς μαρτυρία, η οποία καταλαμβάνει την ανικανότητα στο πλαίσιο του αστικού δικαίου (παιδιά και προστατευόμενοι ενήλικοι) ή ορισμένες ποινικές καταδίκες (στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων). Το δικαστήριο μπορεί ωστόσο να καλέσει αυτά τα πρόσωπα να καταθέσουν χωρίς όρκο, για σκοπούς πληροφόρησης. Επιπλέον, σε περίπτωση διαδικασίας διαζυγίου ή δικαστικού χωρισμού, δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να εξεταστούν ή να καταθέσουν οι κατιόντες των συζύγων.

2.12 Ποιος είναι ο ρόλος του δικαστή και των διαδίκων κατά την εξέταση μάρτυρα; Υπό ποιους όρους μπορεί ένας μάρτυρας να εξεταστεί με τηλεδιάσκεψη ή άλλα τεχνικά μέσα;

Ο δικαστής διεξάγει την εξέταση του μάρτυρα και του θέτει ερωτήσεις. Οι διάδικοι παρίστανται στη διαδικασία, αλλά δεν μπορούν ούτε να διακόψουν τον μάρτυρα ούτε να του απευθύνουν τον λόγο, προκειμένου να μην τον επηρεάσουν. Το δικαστήριο, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, θέτει στον μάρτυρα τις ερωτήσεις που επιθυμούν να του απευθύνουν.

Τίποτα δεν εμποδίζει τον δικαστή να προβεί σε ηχητική, οπτική ή οπτικοακουστική εγγραφή των ανακριτικών πράξεων, όταν το απαιτούν οι συνθήκες (όπως η γεωγραφική απόσταση).

3 Αξιολόγηση των αποδεικτικών στοιχείων

3.1 Στις περιπτώσεις που τα αποδεικτικά στοιχεία δεν έχουν συγκεντρωθεί με νόμιμο τρόπο από διάδικο, μπορεί να τα χρησιμοποιήσει το δικαστήριο για την έκδοση της απόφασής του;

Ο δικαστής δεν λαμβάνει υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνονται με δόλιο τρόπο (κρυμμένη κάμερα, καταγραφή τηλεφωνικής συνομιλίας εν αγνοία του συνομιλητή) ή που δεν σέβονται την ιδιωτική ζωή.

3.2 Γίνονται δεκτές ως αποδεικτικά στοιχεία οι μαρτυρίες των διαδίκων;

Οι μαρτυρίες των διαδίκων δεν έχουν αποδεικτική αξία.

Σχετικοί σύνδεσμοι

[Δικτυακός τόπος Legifrance](#)

Τελευταία επικαιροποίηση: 14/11/2018

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.